

IN MEMORIAM

VIRÁG TERI

Alig egy hónapja köszöntöttük a pszichoanalitikus kongresszuson Virág Terézt 70. születésnapja alkalmából. Azt hiszem, az ott lévők egyikében sem merült fel, hogy megtörténhet, ez az utolsó születésnap, amin köszönhetjük. Nem is merülhetett fel, mert Teri sugározta magából az életet, az élet szeretetét, tiszteletét és megbecsülését egy olyan ember hitével, aki maga is átélte, de betegeivel sokszorosan újraélte, mit jelent az, életben maradni és túlélni. Azt is tudta, mit jelent az, ha valaki elveszít egy másik embert, akit szeretett, aki fontos volt az életében, hiszen olyan embereknek segített, akik általában sokszoros veszteségeket tudhattak magukénak. Arra tanított minket, hogy az élet nagy ellentmondásai együtt vannak jelen, a nagyon rossz és a nagyon jó is, és meg kell tanulnunk megtalálni azt az utat, ahol és amilyen módon mégis a jó győzedelmeskedhet. Teri példát adott arra, hogy ha az ember hisz abban, amit csinál, és kitart mellette akkor is, amikor arra a környezete még nem befogadó, akkor igazi pszichoanalitikusként a saját élete munkájával is modellálhatja, hogy miként lehet a tagadást feldolgozássá alakítani és a veszteségeket az élet integráns részévé tenni, nem pedig leválasztani.

Az élet és halál kérdése mindannyiunk számára rejtély. Egy tanításból szeretnék idézni.

„Egy napon szomorú dolog történt. Örökre elhagyta társait a bölcs öreg. Az egyik tanítvány odament a koporsóhoz, rátette a kezét, és azt kérdezte mestertől:

- Mester! Mondd meg nekem, kérlek! Ez itt most élet vagy halál?
- Nem akarom neked megmondani, hogy ez itt most élet vagy halál.
- Miért nem mondd meg?
- Nem akarom megmondani.

Ekkor a tanítvány egy idősebb mesterhez fordult.

– Kérlek, öreg, légy jó hozzám és mondd meg nekem, mi ez? Élet vagy halál?

– Én sem mondhatom meg neked, hogy ez itt élet vagy halál – felelt az öreg, és némán, elfogódottan állt a koporsónál.

– Miért nem mondhatjátok meg? Ha ez halál, akkor felkutatom a halott szellemi maradványait. Összegyűjtöm és őrzöm szellemének cserepeit, nehogy vele temessék.

– A szél messziről messzi ér, majd visszatér.

– Bezárul az ég, megnyílik a messzeség – válaszolta az öreg.

Majd így folytatta:

– Halottaink szellemi maradványait nem kell felkutatnod, fiam. Nem kell cserepeket gyűjtögetned és őrizgetned. Halottaink szellemi maradványai más alakban köztünk vannak. Fújják szét a felhőket, mossák az eget. Nyitják-csukják a messzeséget. Velük lélegzel, röptetik a lelked. S épp ez lesz majd teveled. Mert a te szellemi létezésed sem oly rövid, mint az életed. Ezért nem válaszoltunk a kérdésedre: Mi ez itt, élet vagy halál? – szólt a mester.” (Su-la-ce *Reggeli beszélgetések Lin-csi apát kolostorában*. Közreadja Sári László, Magyar Könyvklub, 1999)

Mielőtt Japánba utaztam lassan öt évvel ezelőtt, Teri egy tükröt ajándékozott nekem, és azt írta bele: „A te tükrödben mindig tisztábbá váltak az én gondolataim.”

Azt hiszem, épp fordítva történt. Teri tükrében váltak tisztábbá a mi gondolataink, és ezt mindannyian, akik abban a helyzetben lehettünk, hogy valamilyen formában tanuljunk tőle, most már végérvényesen magunkkal visszük, hiszen megváltoztunk.

Fülöp Márta